

Streszczenie pracy doktorskiej, Mgr Štefan Valášek, *Średniowieczne malowidła ściennie w prezbiterium kościoła Wszystkich Świętych w Ludrovej-Kúte. Ikonografia – funkcja – styl.*
Promotor: dr hab. Marek Walczak, 20. 03. 2018.

Rozprawa poświęcona jest dekoracji malarskiej w prezbiterium kościoła Wszystkich Świętych w Ludrovej-Kúte na Słowacji. Praca składa się z siedmiu rozdziałów i obejmuje 288 stron tekstu oraz 90 stron ilustracji. Chociaż chodzi o najbardziej rozbudowany cykl chrystologiczny na terenach dawnych Górnych Węgier, to jednak nie został on opracowany monograficznie. Autor omówił szczegółowo stan badań i dzieje kościoła parafialnego w Ludrovej-Kúte oraz zestawiał wszystkie dostępne źródła pisane odnoszące się do jego wyposażenia malarskiego. Po raz pierwszy dokonano szczegółowego opisu malowideł, który ma charakter rekonstrukcyjny. Do odtworzenia nieistniejących scen a także do ustalania pierwotnego wyglądu przedstawień, które zostały przemalowane wykorzystano niepublikowane dokumentacje konserwatorskie. Przeprowadzono też krytykę autentyczności tekstów w banderolach, które stanowią bardzo ważny element kompozycji i ustalono ich źródła literackie. W dalszej części pracy uwaga autora skupiła się na trzech podstawowych zagadnieniach – analizie ikonograficznej, analizie stylowej oraz na społecznym odbiorze zespołu malowideł. W wyniku badań formalno-genetycznych, które oparto na autopsji najważniejszych zespołów malarskich w Europie Środkowej ustalono, że dekoracje ściennie w ludrowskim prezbiterium powstały w latach ok. 1420-1430 a ich twórca wykształcił się w praskim cechu malarzy. Można przypuszczać, że po wybuchu wojen husyckich w Czechach, znalazł on zlecenie w Liptowie, na peryferiach Królestwa Węgierskiego. Miał on wszechstronne wykształcenie i w swojej pracy wykorzystywał różne tradycje artystyczne w tym archaizujące rozwiązania z okresu panowania Karola IV Luksemburskiego. Jednak w jego twórczości najsilniej zaznaczyło się oddziaływanie czeskiego malarstwa książkowego, a w szczególności rękopisów przygotowanych dla króla Wacława IV. W trzydziestu czterech przedstawieniach z życia Chrystusa można dostrzec zarówno tradycyjne, jak i innowacyjne i bardzo rzadko spotykane tematy ikonograficzne. Wśród tych ostatnich zwracają uwagę, niemal nie pojawiające się w późnośredniowiecznym malarstwie monumentalnym sceny *Kuszenia Chrystusa na pustyni*, *Uczty u Szymona*, *Ecce Homo* a także przedstawienie *Chrystusa wysyłającego apostołów Piotra i Jana aby przygotowali Paschę*. Na podstawie analizy rozbudowanych łacińskich inkrypcji na banderolach autor wykazał wpływ utworów dramatyczno-tetralnych na cykl malowideł w Ludrovej-Kúte. W ostatnim rozdziale malowidła zostały zaprezentowane jako ważne narzędzie służące katechyzacji wiernych w miejsko-wiejskim środowisku Liptowa, obok liturgii, modlitwy indywidualnej, kazań, pieśni czy dramatyzacji liturgicznych. Niemal nie znane dotąd badaczom dzieła okazały się szczególnie cennym świadectwem związków perfyferyjnych obszarów królestwa Węgier ze stołeczną Pragą i ważnym zabytkiem tzw. stylu pięknego.